

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงสภาพในสังคมโลกและสังคมไทย เกิดจากเหตุและปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้สังคมไทยก้าวเข้าสู่สภาพการเป็นสังคมแห่งสารสนเทศและสังคมยุคโลกาภิวัตน์อย่างรวดเร็ว สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวางในสังคมไทยในยุคโลกไร้พรมแดน ที่มีการผสมผสานวัฒนธรรมนานาชาติเข้าด้วยกันทำให้ชีวิตของคนในสังคมและวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับการจัดการศึกษายังไม่บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ คนยังเน้นความร่ำรวยและการบริโภค ผลจากการศึกษาพบว่า คนมีค่านิยมแบบแก่งแย่งแข่งขัน ตัวใครตัวมัน ไม่สนใจเรื่องมนุษยสัมพันธ์ ไม่สนใจเรื่องจิตสำนึกต่อส่วนรวมพร้อมที่จะทำทุกวิถีทางแม้แต่ฉ้อฉลเพื่อให้ตนชนะและร่ำรวย คนเห็นแก่ตัวขาดความเมตตา ไม่เห็นใจผู้อื่น ขาดความยุติธรรม ขาดความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดีและมุ่งแต่การแข่งขัน จึงปรากฏพฤติกรรมของความด้อยจริยธรรมและการแก้ปัญหาด้วยวิธีการรุนแรง (อมร ชัยรัตน์กรกิจ, 2548)

การศึกษาที่ผ่านมาดูเหมือนว่า ทำให้คนในสังคมเสื่อมลงมากขึ้นทางจริยธรรม จากข่าวที่เสนอทุกวันนี้ในสื่อต่าง ๆ เช่น การปล้นฆ่า ชิงทรัพย์ พระสงฆ์ทำผิดพระวินัย ลูกฆ่าพ่อแม่เพื่อมรดก พี่ม้าน้อง คารวักค้ายาเสพติด แพทย์ทำให้คนไข้ตายเพื่อขายอวัยวะให้แก่ผู้อื่น พ่อค้าหลอกขายสินค้า เกษตรกรชาวสวนทุเรียนขายทุเรียนอ่อน แม่ค้าขายผักที่แช่ฟอร์มาลีน ผู้เลี้ยงสุกรใช้สารเร่งเนื้อแดง มีสิ่งปลอมปนในสินค้าเกษตรส่งต่างประเทศ เกษตรกรชาวไร่ชาวนาถือว่าเป็นกระดูกสันหลังของชาติ อาชีพเกษตรเป็นอาชีพส่วนใหญ่ของประเทศ ผลผลิตทางการเกษตรเป็นสินค้าส่งออกอันดับต้น ๆ ของชาติ ในขณะที่จริยธรรมในการประกอบอาชีพลดน้อยลงขาดความเชื่อถือและเจตคติที่ไม่ดีต่อเกษตรกร จึงทำให้เกิดความเสียหายแก่วงการเกษตร สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งเป็นแหล่งผลิตคนที่มีความรู้ความสามารถทางการเกษตรต้องหันมาทบทวนบทบาทในการพัฒนานักศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษา เพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวม (มณี โชค สังกาญ, 2548)

โครงการเกษตรเพื่อชีวิต เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาวิชาชีพด้านการเกษตรแก่บุตรหลานเกษตรกรที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาในชนบทและรองรับนักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนขยายโอกาสของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ตลอดจนนักเรียนที่สนใจเข้ามาเรียนวิชาชีพเกษตร เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพของประเทศใน

อนาคต ทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวและเป็นการป้องกันการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมือง ทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดความรักและหวงแหนในถิ่นฐานและสภาพแวดล้อม เกิดความสำนึกรับผิดชอบต่อการพัฒนาท้องถิ่นอันเป็นผลดีต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติโดยรวม

ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นแบบนักเรียนประจำ โดยทางสถานศึกษาจะกำหนดแผนการสอนและภาคฝึกปฏิบัติตามความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และมีการลดการเรียนในห้องเรียนลง โดยจะมุ่งเน้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติและการฝึกทักษะในสถานการณ์จริง เพื่อมุ่งเน้นการสร้างนักเรียนเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีความสามารถในการผลิต และการจัดการที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีการเสริมสร้างประสบการณ์การใช้ชีวิตในสังคม โดยการจัดฝึกหัดให้นักศึกษาเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา โดยเฉพาะการเรียนรู้เรื่องการจัดระเบียบทางสังคมจากการได้อยู่ร่วมกันในหมู่บ้านในฟาร์มของวิทยาลัย ซึ่งเปรียบเสมือนการจำลองบทบาทจากสังคมจริงภายนอก ทั้งนี้ นักศึกษาจะได้รับการอำนวยความสะดวกในหลายด้าน เช่น จะได้รับการยกเว้นค่าเล่าเรียนตลอดระยะเวลา 3 ปีที่เรียนในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและในการฝึกปฏิบัติระหว่างเรียน รัฐบาลยังให้ทุนอุดหนุนด้านวัสดุแก่นักศึกษาในการทำโครงการเกษตร เพื่อให้ได้ผลผลิตมาใช้ในการยังชีพระหว่างเรียน พร้อมทั้งยังมีการจัดที่พักให้อยู่อาศัยพร้อมทั้งอาหารฟรีและยังมีครู อาจารย์ทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น ครูที่เลี้ยงคอกให้คำแนะนำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ทั้งในเรื่องการเรียน กิจกรรมและงานที่ได้รับมอบหมายต่าง ๆ ซึ่งแนวนโยบายต่าง ๆ เหล่านี้ ได้มอบหมายให้สถานศึกษาในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษารับผิดชอบดำเนินการเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2539

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ นักการศึกษาเชื่อว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน สร้างคน เพื่อพัฒนาประเทศทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมได้อย่างสมดุล สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ ผลผลิตของระบบการศึกษา คือพลเมืองของประเทศที่สามารถปรับตัวแก้ปัญหาที่มีความหลากหลายในสภาพการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและสามารถริเริ่มพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนประเทศชาติให้พัฒนาและก้าวหน้าไปได้อย่างมีหลักการบนพื้นฐานของความเข้าใจในเหตุและผล ความถูกต้อง ความดีงามและความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม (กรมอาชีวศึกษา, 2539)

การสร้างนักศึกษาให้กับสังคมโดยกระบวนการต่าง ๆ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดประสบการณ์เสริมหลักสูตร สภาพแวดล้อมและอื่น ๆ ที่จะพัฒนานักศึกษาให้มีความรอบรู้ ใฝ่หาความรู้ มีศรัทธาในอาชีพและมีคุณธรรมจริยธรรม สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง

ของสังคมและเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว นั่นคือการอบรมสั่งสอน การสร้าง และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษา เนื่องจากช่วงชีวิตของนักศึกษาที่อยู่ในสถานศึกษาเป็นช่วงอายุประมาณ 17-19 ปี เป็นช่วงวัยรุ่นและเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตวัยเด็กสู่ผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นช่วงชีวิตที่เหมาะสมที่สถานศึกษาจะพัฒนาและจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาได้พัฒนาไปถึงขีดสูงสุด เต็มศักยภาพทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม (Chickering & Reisser, 1993)

ประเทศที่มั่นคงและดำรงอยู่ได้ที่สำคัญ คือ มีคนที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมและมีพื้นฐานที่สำคัญ คือ ความมีวินัยของคนในชาติ ซึ่งเท่ากับมีจริยธรรมด้านอื่นด้วย ซึ่งได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์ เป็นต้น การมีคุณธรรมอันเป็นสิ่งเกื้อกูลให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองและมีระเบียบวินัยสร้างคนให้เป็นคนดี และคนดีย่อมเสริมสร้างชาติให้เจริญก้าวหน้า วินัยมิได้หมายถึงเฉพาะความเป็นระเบียบเรียบร้อยทางกายภาพ แต่ยังหมายถึงการที่มีจิตใจพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมตลอดจนมีวัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดีงามอีกด้วย และการมีวินัยที่แท้จริงมิใช่ว่าจะต้องให้คอยบังคับกันตลอดเวลา แต่จะต้องปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงามโดยตัวของตัวเอง (สิโรตม์ เสนาอาจ, 2547)

การมีวินัยในตนเองจะสร้างได้ต้องอาศัยความสนใจในการฝึกอบรมระเบียบวินัยแต่แรกเริ่ม เป็นการปลูกฝังพฤติกรรมการสร้างสมาธิ ซึ่งจะเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในความสำเร็จของการทำงานทุกระบบ การพัฒนาทุกด้านแก่นักศึกษานั้น สิ่งที่ต้องทำคือ การส่งเสริมการคิดอย่างมีเหตุมีผลมีการตัดสินใจที่ถูกต้อง จึงจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ดีต่อไป คนที่มีวินัยในตนเองนั้นสามารถกำหนดและบังคับควบคุมตนเองให้ทำแต่ในสิ่งที่ดีงามได้ตลอดเวลาด้วยสำนึกของตัวเอง และสามารถทำความดีทั้งในที่ลับและที่แจ้ง การควบคุมตนเองให้ประพฤติตามระเบียบแบบแผน กฎและข้อบังคับ

การปลูกฝังจริยธรรมด้านการมีวินัยในตนเองให้กับนักศึกษานั้น ต้องสร้างให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกมีเกียรติมีศักดิ์ศรีและความรักเพื่อหวังผลในทางปฏิบัติ กล่าวคือ ต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับค่านิยมของนักศึกษา เพื่อนักศึกษาจะได้ใช้ค่านิยมในการตัดสินใจพิจารณาว่าอะไรถูกอะไรควรไม่ควร แนวทางนี้เองจะนำไปสู่การเกิดระบบค่านิยม จะเป็นตัวนำทางในการดำเนินชีวิตเพื่อให้เกิดคุณภาพชีวิตด้วยการพัฒนาค่านิยม ซึ่งเริ่มจากกระบวนการเลือก จากนั้นจึงเห็นคุณค่าแล้วลงมือกระทำ ในที่สุด กระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการกระจำค่านิยมที่ แรทส์, ฮาร์มัน และไซมอน (Raths, Haman & Simon, 1966) เป็นผู้ให้แนวคิดทฤษฎีนี้มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนค้นพบด้วยตัวเองว่า หลักการประพฤติปฏิบัติของตนเองต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างไร และหลักการที่ดีที่ถูกที่ควรตามทัศนะของตนเป็นอย่างไร โดยถือว่าค่านิยมเกิดจากการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล และจะแสดงออกมาในรูปของความเชื่อ ทัศนคติ พฤติกรรมและความรู้สึกของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ ความเชื่อ ทัศนคติ พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมานั้นได้สะท้อนค่านิยมของบุคคลนั้นไว้ 7 ประการ (พรพิพัฒน์ เพิ่มผล, 2545)

1. เป็นการเลือกกระทำอย่างอิสระ ไม่บังคับ
2. เลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง
3. เป็นการเลือกที่เกิดจากการพิจารณาผลของทางเลือกแต่ละทางแล้ว
4. รู้สึกภูมิใจและมีความยินดีที่ได้เลือกกระทำสิ่งนั้น
5. ยืนยันการตัดสินใจเลือกอย่างเปิดเผย
6. กระทำตามทางเลือกที่ตนตัดสินใจเลือก
7. กระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก

การปลูกฝังจริยธรรมตามแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการกระจ่างค่านิยม คือ การช่วยให้นักศึกษาเกิดความกระจ่างในความเชื่อ ในทัศนคติ ในพฤติกรรมและในความรู้สึกของตนเอง หน้าที่ของครูในการปลูกค่านิยม คือ การชี้นำ หรือจัดการให้มีการชี้นำโดยการตั้งคำถามเพื่อให้นักศึกษาเกิดการลุ่มคิดขึ้น และท้ายสุดก็จะเป็นไปตามเงื่อนไขทั้ง 7 ข้อที่ได้กำหนดไว้

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ในขณะที่กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านสังคม เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ความต้องการด้านทักษะและคุณสมบัติของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ผู้วิจัยจึงเห็นว่ากิจกรรมการกระจ่างค่านิยมเป็นเทคนิคหนึ่งที่สามารถส่งเสริมการมีวินัยในตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี โครงการเกษตรเพื่อชีวิต เพื่อให้นักศึกษาจะได้ปฏิบัติงานเกิดเป็นค่านิยมของตนและกระทำเป็นนิสัย โดยแสดงระเบียบวินัยในตนเอง นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองแล้ว ยังเป็นส่วนช่วยชักนำให้ประชาชนในชุมชนที่นักศึกษาจะต้องไปประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาปฏิบัติตามได้อีกด้วย อันเป็นวัตถุประสงค์สำคัญของรัฐบาลที่มุ่งหวังให้นำไปพัฒนาท้องถิ่นเดิมของนักศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการกระจ่างค่านิยมต่อการมีวินัยในตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี โครงการเกษตรเพื่อชีวิต
2. เปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมการกระจ่างค่านิยมต่อการมีวินัยในตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี โครงการเกษตรเพื่อชีวิต ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยนี้มีสมมติฐาน ดังนี้

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับช่วงเวลาของการทดลอง
2. นักศึกษาที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจ่างค่านิยมต่อการมีวินัยในตนเอง มีวินัยในตนเองสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจ่างค่านิยมในระยะหลังทดลอง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

กลุ่มทดลอง เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 โครงการเกษตรเพื่อชีวิต วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา 2552 จำนวน 30 คน ซึ่งมีวินัยในตนเอง ระดับชั้นที่ 1 ถึงชั้นที่ 2 จำนวน 15 คู่ โดยใช้คะแนนของการมีวินัยในตนเองเป็นเกณฑ์ในการจับคู่ (Matching) แล้วสุ่มแยกคู่เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน

ตัวแปรของการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การกระจ่ายค่านิยมและระยะเวลา

1.1 การกระจ่ายค่านิยม จำแนกเป็น 2 วิธีการ

1.1.1 กิจกรรมการกระจ่ายค่านิยม (Value Clarification)

1.1.2 วิธีปกติ

1.2 ระยะเวลา แบ่งเป็น 3 ช่วง

1.2.1 ระยะก่อนการทดลอง

1.2.2 ระยะหลังการทดลอง

1.2.3 ระยะติดตามผล

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีวินัยในตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีวินัยในตนเอง หมายถึง การควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง โดยเกิดจากความสำนึกตัวในตนเอง แม้จะมีสิ่งเร้าจากภายนอก เช่น บุคคลอื่น หรือสิ่งเร้าภายในตนเองเป็นอุปสรรคก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งหวังไว้ การประพฤติตนให้เป็นไปตามความต้องการของสังคมที่เห็นว่าเป็นเหมาะสม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ซึ่งการมีวินัยในตนเองประกอบด้วยพฤติกรรม 3 ด้าน ได้แก่

1.1 มีความรับผิดชอบ หมายถึง การแสดงถึงความเอาใจใส่และปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งติดตามแก้ไขปรับปรุงงานนั้น ๆ ให้เป็นผลสำเร็จไปด้วยดี ยอมรับผลกระทำของตนในด้านผลดีและผลเสีย

1.2 การตรงต่อเวลา หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้สำเร็จภายในเวลาที่กำหนด และปฏิบัติตนในขณะที่ทำกิจกรรมได้เหมาะสมกับเวลา

1.3 การปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม หมายถึง การประพฤติตนให้เป็นไปตามความต้องการของสังคมที่เห็นว่าเป็นเหมาะสม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

2. **ค่านิยม** หมายถึง คุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่บุคคลใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ หรือ ยึดถือ โดยที่บุคคลนั้นได้พิจารณาไตร่ตรองว่าเป็นสิ่งที่ดีและเหมาะสมสำหรับตนหรือสังคมยอมรับ แล้วนำไปปฏิบัติ

3. **การกระจำค่า** หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาค่านิยมทำให้บุคคลเห็นคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใด ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลนั้นเลือกสรรด้วยตัวเองเห็นคุณค่าของสิ่งนั้นแล้วแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม โดยเชื่อว่าเมื่อทุกคนมีเกณฑ์มาตรฐานเพื่อความสะดวกในค่านิยมของตน ซึ่งจำแนกออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้

3.1 **ขั้นรับรู้** หมายถึง ความเข้าใจจริยธรรมหรือความคิดพฤติกรรมและเรื่องราวที่เกิดขึ้นรอบตัวแต่ยังไม่ปฏิบัติ

3.2 **ขั้นตอบสนอง** หมายถึง การปฏิบัติตามคำสั่ง คำสอน คำแนะนำ กฎเกณฑ์ บทบาทหน้าที่ด้วยความพึงพอใจ ความยินดีต่อจริยธรรม

3.3 **ขั้นเห็นคุณค่า** หมายถึง การยอมรับ ความซาบซึ้ง ความชื่นชมต่อจริยธรรม จนแสดงความคิดหรือการปฏิบัติตามจริยธรรม

3.4 **ขั้นจัดระบบคุณค่า** หมายถึง การสร้างแบบแผนหรือกฎเกณฑ์ของการประพฤติปฏิบัติต่อจริยธรรมอย่างเป็นระบบที่สร้างขึ้นด้วยความสำนึกของตนเอง

4. **กิจกรรมการกระจำค่า** หมายถึง กระบวนการพัฒนาค่านิยมด้วยตนเอง เน้นที่ความรู้สึกหรือความคิดเห็นในการสำรวจค่านิยมของตนภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดโดยผู้เรียน เข้ากลุ่มอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยการฟัง การซักถามซึ่งกันและกันจากคำถามนำความคิด โดยการเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของเหตุและผล ตลอดจนผลลัพธ์จากพฤติกรรมด้วยการพัฒนา ค่านิยม ประกอบด้วย 7 ขั้นตอนคือ

- 4.1 เป็นการเลือกกระทำอย่างอิสระ ไม่บังคับ
- 4.2 เลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง
- 4.3 เป็นการเลือกที่เกิดจากการพิจารณาผลของทางเลือกแต่ละทางแล้ว
- 4.4 รู้สึกภูมิใจและมีความยินดีที่ได้เลือกกระทำสิ่งนั้น
- 4.5 ยืนยันการตัดสินใจเลือกอย่างเปิดเผย
- 4.6 กระทำตามทางเลือกที่ตนตัดสินใจเลือก
- 4.7 กระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก

5. **วิธีปกติ** หมายถึง กระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในชีวิตประจำวันตามปกติ และการเรียนการสอนตามปกติ ตามหลักสูตรของวิทยาลัย

6. นักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ โครงการเกษตรเพื่อชีวิต วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

7. โครงการเกษตรเพื่อชีวิต หมายถึง การจัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี

6. นักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ โครงการเกษตรเพื่อชีวิต วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

7. โครงการเกษตรเพื่อชีวิต หมายถึง การจัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี